

äther) ali ligroin ali bencin, ki je dober kup in se v vsaki apoteki dobí. Z drobnim pinzelom se bencin namaže v vse kote, kjer so stenice. Le varovati se je, da ne pride luč zraven, ker se bencin silno rad vname.

Národno-gospodarske stvari.

Poročilo o stanji banke „Slovenije.“

V občnem zboru banke „Slovenije“ 17. dne t. m., o katerem smo nekaj že poročali, je bral ravnatelj g. Fr. Ravnikar zbranim delničarjem sledeče poročilo:

„V zadnjem občnem zboru 28. maja t. l. je takratno predsedstvo, ko je delničarjem predložilo bilanco od začetka delovanja naše banke do konca 1873. leta neugodno stanje banke brez ovinka objavilo. Od takrat je zopet le pretekla daljna opravilna dôba 5 mesecev, katera za podvzetje tudi ni ugodna bila, kakor se bo v sledečem razkazovalo. Novo voljeno opravilstvo se je, predno začenja delovati, hotelo prepričati o pravem stanju kupčije, da mu bo jasno, kaj je prevzelo in koliko bo imelo njega dni opravičevati. Ker pa računi s strankami tekó na četrletje, tedaj tudi pravi sklep ni bil prej mogoč, nego po preteku družega četrletja t. l., in tako se je napravila še le s tem časom, to je za 1. polletje 1874 surova bilanca, in ob enem izkaz prometa za mesec junij in se je iz tega sledeče razvidelo:

V računu za ogenj kaže se izguba	183.008 gld.	33 kr.
v računu za življenje je dobička	13.744 „	83 „

tedaj do konca junija skupna zguba	169.263 gld.	49 kr.
------------------------------------	--------------	--------

Če se temu prištevajo tista aktiva, katera niso v gotovini, to je pohištvo, table . . .	16.562 gld.	97 kr.
osnovalni stroški in kursna diferenca v znesku	118.072 „	5 „

najdemo znesek	303.898 gld.	51 kr.
--------------------------	--------------	--------

kateri je deloma zgubljen, ali se bo pa moral v prihodnjih letih poračunati.

Temu nasproti stoji glavnica delničarjev 295.440 gold., tako da se od gori omenjenega zneska odračunši izkaže premijni rezervi svota 8458 gold. 51 kr. odvzeta, kateri se pa še mora prišteti okoli 20.000 gl., to je znesek, ki se je v lanskim bilanci kot premijna reserva iz pozavarovanja uštetil pozabil, in se tedaj zdaj iz premijne reserve odvzeta svota zračuni na 28.458 gld. 51 kr., katera se na vsaki način mora dogotoviti.

Opomniti se pa mora, da premijna reserva za ogenj znaša blizo 100.000 gold., obstoječa v dveh bankinih hišah in v ostalih tirjavah, katerim se pa dvomljive tirjave ne prištevajo.

Sicer ima banka v valjah, to je v časnih premijnih listkih ali menjicah za prihodnje znesek 280.000 gold., kateri imajo, ako banka še dalje obstane, gotovo znatno vrednost; dalje obseže zavarovanje vrednost 70 milijonov, tako da gledé teh razmer ves kupčijski stroj naše banke vsakako veliko obeta.

Da se omenjeno dogotavljenje premijne reserve doseže, in da se pridobi za nadaljevanje kupčije potrebna glavnica, je opravilni svet soglasno sklenil predlagati daljno vplačanje na vsako delnico, kar pa pride pozneje v obravnavanje.

Gledé prometa v mesecu juniju se opomni, da je banki donesel, odračunši poplačevanje škod iz stareje dôbe, gotovi čisti dobiček 2384 gold. 12 kr.

Tako je bilo tedaj opravilno stanje koncem junija t. l., za katero neugodnost pa se vé da novo izvoljeni opravilni svet ne more odgovoren biti, in katero bo uplivalo, da bo bilanca konec leta gotovo še neugodnejše se izkazala, nego je bila konec pretečenega leta.

V zagovor prejšnjega opravilnega sveta omenimo, da so bile vse poskušnje za pospeh banke dobrega namena, a da mu je bila skoraj vsikdar sreča nemila, poglavito povzročena po pomanjkanji izvedenosti in dobre volje prejšnjega vodje in po nezvestobi vodilnih oseb podružnic.

Oprostite, da se sedaj še poroča o delavnosti in o storjenih korakih sedanjega opravilnega sveta.

Pred vsem se je za nas neizmerno pogubljiva Pražka podružnica dne 15. julija razpustila in mesto nje ste se osnovali dve generalni agenciji, za Česko s sedežem v Pragi, in za Moravsko v Brnu, proti proviziji, izključivši pavšale ali stalne plače, in ste že obe v polni delavnosti. Enake agencije se snujejo v Levovu za Galicijo in v Zagrebu za Hrvaško in Slavonijo, katerih oživljenje pa je odvisno od sklepov današnjega občnega zbora.

Z mnogimi pozavarovanskimi družbami najboljšega glasú so se sklepale kupčijske zveze in druge se še snujejo, tako na pr. v Hamburgu, Petrogradu, Parizu, v Berolinu itd. Zavarovanj zoper točo na Českem, s katerem so zvezana zavarovanja žetve, naša banka do sedaj ni gojila, in jih je prejšnjemu generalnemu agentu prepustila, kateri jih je potem pri družih bankah pozavaroval, ali jih, bolje rečeno, za njihov račun oskrboval. Tako se je v tem oziru prejšnji naš Česki agent z Lisajškim društvom zvezal; ker se je pa ta agent, kateri je to opravilo pod firmo „Slovenije“ le nominalno brez naše oblige opravljal, iz službe odpravil, in je bila „Slovenija“ v nevarnosti, da bo Lisajska družba slučajno ostanke na naše imé eksekvirala in tako našemu opravilu z žetvami za prihodnje škodovala, je opravilni svet sklenil, omenjeno zavarovanje zoper točo od Lisajske družbe za povrnitev stroškov proti odškodbi 1300 gold. tem rajši prevzeti, ker se z ozirom na pridobljene premije in na pripetujoče se škode vsakako še lepi dobiček okolo 5 do 6000 kaže.

Premijam za ogenj pridalo se je 10% doklade, s katero se skupni opravilni stroški popolnem pokrijejo.

Pritlični prostori v bankini hiši pri „zvezdi“ so se v najem dali za čas sv. Mihela, in se bodo do zdaj tam bivajoči oddelki premestili v druge prostora hiše.

Meoto zdravstvenega svetnika s prejšnjo letno plačo 300 gld. se je opustilo in se je dotični posel oddal g. opravilnemu svetniku dr. Karolu Bleiweis su brezplačno, oziroma proti poznejši dovolitvi male nagrade. Dalje je prevzel mesto pravdosrednika, ki je bilo prej z letno plačo 600 gld. honorirano, g. odvetnik Brolih proti plači 5 gold. za vsako sejo. Bankini uradniki se strogo vežejo na službo in se vrh tega mnogih odstopivših uradnikov niže vrste ni nadomestilo.

Sploh se je vsestransko prizadevalo, banki prihraniti nepotrebnih in pogrešljivih stroškov in vpeljavati kar največ mogoče, štedljivost.

Da se pa doseže vspešen korist banke in da bo mogoče storjene škode popraviti, ter delničarjem pripomoči do obresti, mora se še dalje neumorno skušati, da se opravilo raztegne, ker je znano, da škode po ognji niso v vseh deželah enake, in da morajo premije ene dežele pokriti škode sosedne dežele; konečno se izrekoma povdarja, da se banka, čeravno osnovana iz domačega narodnega kapitala, nikakor ne peča s politikom ali da bi se nagnila kateremu koli strankarstvu, in da hoče tudi za prihodnje, ako bo obstala, varovati si kosmopolitični kupčijski značaj, zarad tega pa tudi pričakuje vsestranske moralne podpore zlasti od domačega narodnega časnikarstva.“

(Dal. prih.)

Cislajtani 43 in na Ogerskem 37 milijonov. Srednja letina je bila v Cislajtani na Koroškem, Kranjskem, Štajarskem, vzhodni in zahodni Galiciji, v Bukovini, na Solnograškem, Tirolskem in Predarlskem, Moravskem, v Šleziji in Krakovem. Boljo letino ko v teh deželah so imeli na Českem, gornjem in spodnjem Avstrijskem, akoravno se je v posameznih krajih teh dežel rž slabo obnesla. Računi se, da se je poldrugi milijon vaganov več pridelalo rži in soršice, kakor se poprečno pridelalo. Na Ogerskem se je pa rži in soršice manj pridelalo, kakor v srednjih letih. Ceni se, da se iz cele Avstrije lahko rži in soršice 3 milijone centov more izvoziti. Tudi to žito je izvrstno in je 3% težje kakor v navadnih letih. (Dal. prih.)

Iznajdba stara ali nova?

Kovači in žagarji bi radi večkrat vodo zapirali; toda mlinarji, pa tudi vaščani jim dostikrat branijo, kakor se je na Borovnici godilo.

Jaz sem prav lahko naredbo iznajdel, po kateri se z vodo lahko tako ravná, da jo žagar ali kovač zapira po svoji volji in mlinar ali vaščani spodaj nič ne vedó; tedaj jim nobene krivice ne dela.

Stane komaj 2 goldinarja.

Kdor želi več zvedeti, naj se v frankiranem pismu na-me obrne.

Šimen Kosmač.

(Pošta Sava-Südbahn.)

Izvršilne določbe k postavi o zemljiških knjigah za Kranjsko.

(Dalje.)

Imovinski list.

§. 29. Imovinski list obstoji iz dveh razdelkov in se ima urediti po obrazcu IV.

Prvi razdelek ima obsezati nadpis in dele zemljeknjižnih tel.

V drugem razdelku se zapišejo pravice, zvezane z zemljeknjižnim telom, zemljišne služnosti, pristojne gospodujoči imovini, ter se mora vse vpisati, kar je določeno za imovinski list.

Oba razdelka imovinskega lista utegneta, če je treba, biti na odločenih listih, ali na obeh stranéh enega in istega lista, ali na eni in isti strani.

§. 30. Vsaka katasterska parcela je praviloma vpisati v prvi razdelek imovinskega lista kot posebni postavek.

Če je pa več katasterskih parcel skupaj v eni fizični celoti, na pr. v kaki njivi, gozdu, travniku, biši, dvorišu in vrtu, se imajo iste vpisati kot en sam postavek, in parcelne številke se postavijo v rubriki za nje odločeni druga zraven druge.

§. 31. Ako ležé deli enega zemljeknjižnega tela v več katasterskih občinah, naj se deli odločeni po občinah navedejo v prvem razdelku imovinskega lista. Številke parcel, po katerih se vrstijo postavki, se imajo za vsako občino od konca začeti. Predno se naštevajo parcelne številke, se mora postaviti imé dotične občine in sodniškega okraja.

Imenovanje sodniškega okraja odpade pri tistih občinah, katere ležé v okoliši tiste okrajne sodnije, pri kateri se vodi zemljiška knjiga. Potem ko so se naštele parcele, spadajoče k eni katasterski občini, naj se pustí primeren prostor za poznejše pripisovanje.

§. 32. Kazalo nepremičnin, katere spadajo k zemljeknjižnim telom, ki so vpisane v drugi zemljiški knjigi, in katero kazalo se mora vložiti v zemljiško knjigo

(§. 31 deželne postave od 25. marca 1874 dež. zak. št. 12), naj se sestavi po obrazcu V.

Ako je vložiti v zemljiško knjigo več tacih kazal, se ista zaznamovajo z rimskimi številkami.

§. 33. Ako je potem, ko se zemljiška knjiga odpré, vsled kacega zemljeknjižnega uradovanja potrebno, da se prenaredí kaka parcelna številka ali kaka druga zaznamba parcel ali kak popravek mape, tedaj je gledé na začasne zaznambe, na izsledbo stanovitne zaznambe, na popravljanje map in na obrat z oblastnijo, pod katero kataster stoji, postopati po §§. 14, 15, 26 in 27 tega ukaza.

§. 34. Prenaredbe v datah, katere obseza rubrika, določena za zaznambo parcel (hišna številka, obdelovalna vrsta), se imajo službeno zapisati na podlagi naznanila, narejenega od za to poklicane oblastnije, tudi potem, ko se je zemljiška knjiga odprla, v imovinskem listu, in če je treba, tudi v mapi.

To isto veljá za prenaredbe, katere so se naredile v katastru o parcelnih številkah, če se te prenaredbe v zemljiški knjigi tako izpeljati dajo, da jih knjižni stan ne ovira. Za taka ovirek se mora imeti, če so se parcelne številke prenaredile v katastru zaradi kake razdelitve, katera v zemljiški knjigi še ni dovršena, in če se obsežek na novo narejenih parcel ne sklada z mejami kacega zemljišča, katero je v imovinskem listu zapisano kot samostalen postavek.

Ako se taka prenaredba v zemljiški knjigi ne dá izpeljati, se mora naznanilo, ki ga je dala katasterska oblastnija o prenaredbi mape, hraniti pri zemljeknjižnem uredu tako dolgo, da nastopijo pogoji, pod katerimi je moči razvidno storiti prenaredbo v zemljiški knjigi.

§. 35. Ako se nahaja pri zemljeknjižni sodnji naznanilo, da se je v katastru učinila kaka zemljišna razdelitev, utegne stranka, katera pozneje prosi za tej razdelitvi prilično zemljeknjižno pripisovanje in odpisovanje, nanašati se na date, katere so v onem naznanilu za zaznambo ločenega kosa zapopadene, ter stranki v tem primerljaji ni treba prinašati posebnega načrta delitve.

Lastninski list.

Lastninski list je sestaviti po obrazcu VI.

V tistih primerljajih, ko sta oba razdelka imovinskega lista zapisana na eni in isti strani enega lista, se utegne lastninski list zapisati na drugo stran tega lista. (Dal. prih.)

Národno-gospodarske stvari.

Poročilo o stanju banke „Slovenije.“

(Dalje in konec.)

Zadnjič smo priobčili splošno stanje banke „Slovenije“, tu sledi pa predlog za vplačanje 15% na vsako delnico, ki se tako-le glasi:

„Potreba daljnega doplačila na delnice bila je v poročilu omenjena in s številkami vtrjena. Tudi je bilo omenjeno in povdarjano, da po skušnji vsaka trgovina k dobremu delovanju sredstev in časa potrebuje, toliko bolj zavarovanska trgovina, katera se je pri nas — spoznajmo to odkritosrčno — bila zavozila. Ako se sredstva pripravijo, zamore trgovina oživeti in s pravim pogumom in modrostjo bo brez dvoma imela dober uspeh. Ne sme se prezirati, da vodstvo in opravišstvo se ima pri tem z velikimi težavami boriti, kajti kakor je bilo v poročilu rečeno, se mora tukaj pred vsem reserava premij izpolniti; tudi je treba za poravnanje kursnih diferenc, ustanovnih in osnovnih stroškov vsako leto 12.000 gld., kateri se morajo zaslužiti.

Težave so ne samo pri nas, nego pri vsaki trgovini in ako podvzetje pogum zgubi, je njegova prihodnost že sama po sebi pokopana.

Opravitstvo je trdnega prepričanja, da se bodo delničarji v svojo korist in v korist domovine za to potezali, da rešijo ta naš s tolikimi žrtvami ustvarjen zavod pogina, kajti če likvidiramo (to je, izplačamo na delnice, kar je še), je vse, če se fuzijoniramo (to je, zvežemo z drugo banko) je do malega vse zgubljeno, in vrh tega smo materialno polje, za katero se boré vsi narodi, prepustili zopet tujcem.

Taka zguba bi bila v vsakem oziru nenadomestljiva in narodi, ki propadejo materialno, tudi nimajo politične prihodnosti.

Gledé na vse te okoliščine mislil je opravični svet stopiti v občenem zboru pred delničarje ter predlagati 10% doplačanja na vsako delnico.

Ako bi vsi delničarji v stanu in volje bili doplačevati, bi tedaj banki došlo 72.000 gold. glavnine, s katero se ima dogotoviti rezerva z 28.000 gold., in bi nam potem ostalo le še 44.000 gold. kot glavnica za daljni promet, kateri znesek pa žalibog ne zadostuje, da bi se sploh naša trgovina uspešno nadaljevala.

Vrh tega presojujejo zavarovalni krogi zmožnost svojih zavodov ne po številu izdanih delnic, nego po gotovem premoženju. Za časa, ko je opravičnemu svetu 10 odstotkov doplačevanje zadostovalo, ni mu bilo še znano, da se je prezrlo rezervno pozavarovanje v bilanci leta 1873 vračunati.

S tem se je pa naše stanje bistveno še na slabše obrnilo, opravični svet moral je tedaj toliko večje prepričanje imeti, da z 10 odstotnim doplačanjem ni mogoče shajati.

S 15 odstotnim doplačanjem bi se sicer delničarje znabiti preveč obtežilo, a zdi se nam, da je neobhodno potrebno, in kdor hoče kaj doseči, mora za to tudi sredstev iskati. Ako se ti odstotki dovolijo, bo opravični svet drage volje vsa mogoča olajšanja za vplačevanje dovolil. V roke velečastite skupščine je tedaj položena osoda naše banke.

Naj glasujejo in odobrijo gospodje delničarji enoglasno predlog opravičnega sveta, potem bo ta vedel opravičiti v njega stavljeno zaupanje.

Če pa glasujejo, kar ne pričakujemo, zoper ta predlog, potem je opravičnega sveta dolžnost skupno odstopiti in opravila voditi le še do prihodnjega občnega zbora, kateri bo imel razsoditi o likvidiranju ali fuzijoniranju.

Slovstvene stvari.

Jovan Vesel Koseski i njegova dela. *)

Kritično estetična razprava.

Spisal Fr. Wiesthaler.

Ako se ozremo na obnebe slovenskega slovstva, opazimo le redko na njem sejane zvezdice. Človek, ki ima nekoliko pameti i razsodka, tega se ve da ne bode narodu očital, ako prevdari, kako majhen je i kake i kolike zapreke so njegov razvitek, njegovo napredovanje v vsakem obziru dolgo časa ovirale, tem manj, ker vkljub temu pri njem ne bode celó pogrešal nena-
vadnih prikazni, katere se z najbolj občudovanimi drugih evropskih narodov vsaj primerjati morejo. Zvezdam tako rekoč prve velikosti sme se tudi prištevati slavni naš pesnik Jovan Vesel, s pesniškim, od svoje rojstne vasi vzetim imenom zvan Koseski.

Namen sledečih vrstic ne more nikakor biti: bralcu podati obširen životopis še živečega pesnika, katerega nam previdnost božja obrani še mnogo mnogo let, ampak vzbuditi le hočem pozornost posebno slovenske mladine na tega jej premalo znanega i zaradi tega od nje tudi premalo cenjenega moža, kazaje na njegovo pesniško veljavo i vrednost, na njegove zasluge za slovenski narod v slovstvenem i političnem obziru, tem več, ker so se v novejših časih oglasili prenapeti protivniki, *) hoteči njegovo slavo zaradi nekaterih jezikoslovnih pomanjkljivosti otemniti i mu zasluženi venec iznad glave strgati, venec, katerega so mu priznali enoglasno vsi vrstniki. Vsaj je znano, da je celó Prešeren osupnjen bil, ko je leta 1844 Koseskega: „Slovenija caru Ferdinandu“ prišla na svitlo, i da je navdušenje i občudovanje celega naroda očividno rastlo, ko so tej še druge pesmi sledile.

Ako hočemo o kakem pesniku prav soditi, ozirati se imamo manj na njegovo zunanje kakor na notranje, duševno življenje, katero se nam v njegovih pesmih razkriva. Tega pravila se bomo mi držali, ter o zvanjih pesnikovih razmerah omenili le toliko, kar se nam zdi neobhodno potrebno.

Jovan Vesel, rojen 12. septembra leta 1798 v vasi Kozese blizu Ljubljane, stopil je dovršivši Ljubljanske šole i Dunajsko vseučilišče v državljansko službo, v kateri je došel do časti finančnega svetovalca. Za njegovo delovanje bilo mu je mesto Trst odločeno. Tukaj se je tudi za svoj narod marljivo trudil do leta 1852, v katerem je zapal v nevarno bolezen, katere ga je primorala, poslužiti se abbanskih toplic v Istriji. Vsled bolezni so opešale telesne i duševne njegove moči tako, da se od te dôbo do leta 1868 ni več začul mili glas njegovih pesmi. Leta 1868 i 1869 razveselil je slovenski narod še z nekaterimi umotvori, je sebral, pregledal i skoraj kronologično vredil vse svoje pesmi, ter jih „slovenski Matici“ v Ljubljani izročil, katera jih je leta 1870 v mični s pesnikovo podobo kinčani obliki izdala.

Ozrimo se zdajci bolj na tanko na narodno njegovo delovanje!

Časovi, v katerih se je Slovenec sramoval svojega materne jezika, svoje domovine, v katerih se je, kakor pesnik Prešeren poje, zares reči zamoglo:

„Le tujcem smeče svit se v Kranji žari,

Ošabno nos'jo ti po konci glave“,

so hvala bogu več ali manj minoli. Ali kakor vsaka prememba, vsak včinek moral je imeti tudi ta svoj vzrok. Ta vzrok so bili možje, kateri so z besedo (bodi si ustmeno, bodi si pismeno) i z djanjem narod dramili, vzbujali. Tukaj ni na mestu, vse te vrle rodoljube naštevati; omeniti hočem le M. Kastelica, ki je leta 1830 list „Kranjska čbelica“ izdavat i začel, i dr. Jan. Bleiweisa, ustanovitelja i vrednika „Novic“, katere so prvi-krat leta 1843 na svitlo prišle, oba moža posebno zaradi tega znamenita, ker sta na tak način i sama veliko za naroden napredek i razvitek storila i tudi drugim priložnost ponudila, ž njima se k enaki delavnosti združiti, tako da se je novo življenje na takrat še zeló malo obdelanem polju slovenske slovesnosti začelo; kajti kakor je bil najimenitnejši sodelavec „Kranjske čbelice“ slavni naš Prešeren, tako se tudi „Novice“ smejo ponašati z izvrstnim svojim pesnikom Koseskim, kateri je v njih od leta 1844 neprenehoma do leta 1852 i potem zopet leta 1868 i 1869 zabavljal, klical i navduševal slovenski narod.

„Poeta non fit, sed nascitur“, pravili so že stari Rimljani. Nihče, kdor je le nekoliko prebiral Koseskega dela, ne more trditi, da jim manjka pesniškega duha, da Koseski ni rojen pesnik. Prirojeni pesniški duh mu

*) Iz „Programm des k. k. Staatsgymnasiums in Marburg 1874.“

*) Glej „Glasnik“ l. 1868, str. 130 i sledeče.